

№ S/4 (3) - 2023

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

**ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES**

**ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ
ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ
ELECTRONIC JOURNAL**

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Махсус сон

Nº S/4 (3) – 2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Укташ Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Раја Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўкташович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Акташ Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б., Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яҳшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукахаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салаҳутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Ҳуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши хузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази; Тайланова Шоҳида Зайнине вна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насридин Атакулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари** электрон журнали
1368-сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-үй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Аббасов Беҳзод Бахтиёрович</i>	
1946 – 1965 ЙИЛЛАРДА ФАРГОНА ВОДИЙСИДА ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИШЛАРИ ҲАМДА АҲОЛИНИ ЯНГИ ЎЗЛАШТИРИЛГАН ЕРЛАРГА КЎЧИРИШНИНГ БОШЛАНИШИ	10-21
<i>Бабаджанов Ҳасан Бахтиёрович</i>	
ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ДАВРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ ТАЪМИНОТИДА ТОМОРҚА ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ ЎРНИ	22-27
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i>	
ГОЭЛРО РЕЖАСИ ВА УНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДА АМАЛГА ОШИРИЛИШИ	28-36
<i>Rasulov Ma'murjon Foziljonovich</i>	
О'ЗБЕКИСТОНДА XALQARO SAYYOHLIKNI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY MEROS ОBYEKTALARINING O'RNI	37-42
<i>Жиянбекова Шарофат Абдикахаровна</i>	
А.С. ПУШКИН НОМИДАГИ САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ КУТУБХОНА МАРКАЗИННИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ ВА ШАКЛЛАНИШИ ТАРИХИ	43-51
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i>	
FARG'ONA VODIysi QORAQALPOQLARI HUNARMANDCHILIGI TARIXIDAN	52-58
<i>Фарманова Гульнара Комилевна</i>	
ИЗ ИСТОРИИ ПЕРВЫХ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ РАБОТ И ИССЛЕДОВАНИЙ НА АФРАСИАБЕ	59-65
<i>Turaev Sherzod Gulboy ugli</i>	
DESCRIPTION OF CHARACTERISTICS AND TYPES OF LIVESTOCK FARMING OF SURKHAN OASIS IN B.H. KARMISHEVA RESEARCH	66-71
<i>Сотиболдиев Гайратжон Отамирзаевич</i>	
ИНТЕРНЕТНИНГ ТАЪЛИМ ТИЗИМИГА КИРИБ КЕЛИШИ ТАРИХИ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР	72-78
<i>Rasulov Azizkhon Mukhamadqodirovich</i>	
ЎЗБЕКИСТОННИНГ МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИ ТАРИХИ МАНБАЛАРИНИНГ УМУМИЙ ТАВСИФИ	79-90
<i>Абдуллаҗанова Нигорахон Турдалиевна</i>	
БЕРУНИЙ ВА ИБН СИНО ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ МЕРОСИ ТАРИХШУНОСЛИГИДАН	91-95
<i>Дониёров Носиржон Абдухолик ўғли</i>	
ЎЗБЕК ТИЛИ ВА ИМЛО СИЁСАТИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ТАРИХИДАН	96-102

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Юлдашев Обиддин, Махлиё Мамбетқурова</i>	
ИСЛОМИЙ СУФУРТА (ТАКАФУЛ) ВА УНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	103-109

<i>Фозилов Умид Закирович</i>	
БОШҚАРУВ ХОДИМЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ОҚИЛОНА БАҲОЛАШ ТАШКИЛОТ БОШҚАРУВ ТИЗИМИ САМАРАДОРЛИГИНИНГ АСОСИ	110-118
<i>Shoyev Davronbek Axmadjonovich</i>	
BOSHQARISH SIFATINI OSHIRISHDA “MENEJMENT LABORATORIYASI”NI TASHKIL QILISHNING O’RNI	119-125
<i>Орзуқулова Зумрад Абдуҳолиқ қизи</i>	
ТРАНСПОРТ-ЛОГИСТИКА ХИЗМАТЛАРИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ИҚТИСОДИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ	126-133
<i>Djurakulov Shoxrux, Isaxonova Mohinur</i>	
O’ZBEKİSTONDA RAQAMLI IQTISODİYOT VA UNI TAKOMILLASHTIRISH IMKONİYATLARI	134-139
<i>Raxmatullayeva Feruza Azimovna, Sharobiddinov Ahrorbek Qosimjon o’g’li</i>	
YALPI HUDUDIY MAHSULOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO’LLARI	140-146
<i>Ёдгорова Шахноза Хайридиновна</i>	
ЎЗБЕКИСТОНДА ВА ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ТҮҚИМАЧИЛИК САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ТАЖРИБАЛАРИ	147-155
<i>Qurbanov Ma’murjon G’ayrat o’g’li</i>	
ASOSIY ISHLAB CHIQARISH KO’RSATKICHLARINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	156-166
<i>Nurullayev Hoshimjon Hamidovich</i>	
BUXORO VILOYATINING NOMODDIY-MADANIY MEROSONING O’ZBEKİSTON TURİZMI RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI	167-172
<i>Маматов Бахадир Сафаралиевич</i>	
РИВОЖЛАНГАН ВА РИВОЖЛНАЁТГАН МАМЛАКАТЛАРНИНГ ПЕНСИЯ ТАЪМИНОТИ ТИЗИМИ ТАЖРИБАЛАРИ	173-188
<i>Гойиназаров Санжар Баходирович</i>	
ИНСОН КАПИТАЛИНИ РАҶАМЛЛИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДРАЙВЕРЛАРИНИНГ ИНСТИТУЦИОНАЛ МОДЕЛИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	189-195
<i>Садинов Азиз Зиядуллайевич</i>	
ЧИҚИНДИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ҚАЙТА ИШЛАШНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ТЕХНОЛОГИК ЖАРАЁНЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	196-203
<i>Курбонова Раҳима Жамшедовна, Мирзаева Ширин Нодировна, Ҳакимов Дамир</i>	
ИЖТИМОЙ КАПИТАЛНИ ЎЛЧАШДА ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАР ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ РОЛИ	204-216
<i>Asamxodjayeva Shoira Shukurullayevna, Maxmudov Muxammadqodir Muzaffar o’g’li</i>	
YASHIL IQTISODİYOTNING MOHIYATI VA UNGA INVESTITSİYALARINI YO’NALTIRISH ZARURIYATI	217-222

Исломов Алишер Бахтиёр ўғли
БУХГАЛТЕРИЯ АУТСОРСИНГ ХИЗМАТЛАРИНИ КЎРСАТИШДА ПРОФЕССИОНАЛЛИКНИ
ТАЪМИНЛАШ 223-229

Agzamova Nargiza Gapurovna
SPECIFICS OF ETHNOGRAPHIC TOURISM AND ETHNIC TOURISM IN UZBEKISTAN 230-237

Муродова Дилноза Чориевна
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ БЎЙИЧА ХОРИЖ
ТАЖРИБАСИ ВА УНИНГ АМАЛИЙ АҲАМИЯТИ 238-245

Khodjaeva Shodiyabonu Abitjanovna
QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROMARKETING TIZIMINING AHAMIYATI VA UNING
FUNKSIYALARI 246-250

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна
МИЛЛИЙ ВА УМУМИНСОНӢЙ МАДАНИЯТ ТИЗИМИДА МАҚОМ САНЪАТИНИНГ
ҮРНИ 251-259

Ibroximov Sarvar Mo'ydinjon o'g'li
IJTIMOIY-GUMANITAR VA MUTAXASSISLIK FANLARNI INNOVATSION PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH ORQALI TALABALARDA FUQAROLIK POZITSIYASINI
TAKOMILLASHTIRISH 260-265

Yuldashev Ibroxim To'ychiyevich
MOVAROUNNAHR VA XUROSONDA MINIATYURA SAN'ATINING ADABIYOT BILAN O'ZARO
UYG'UNLIGI VA G'OYAVIY ESTETIK VA AXLOQIY TASAVVURLARINING
MUSHTARAKLIGI 266-271

Khamdamova Sitora Safarovna
MARKAZIY OSIYO XALQLARI TARIXIY TARAQQIYOTIDA KROSS-MADANIYATINING O'ZIGA
XOSLIGI 272-277

Абдуллаев Джасур Абдивайт ўғли
ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ КЛАССИФИКАЦИИ КАЧЕСТВ СОВЕРШЕННОГО
ЧЕЛОВЕКА 278-283

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Xasanov Akbarjon Abdurashidovich
O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA MILLIY KONSEPTOSFERANI VOQELANTIRUVCHI LINGVISTIK
BIRLIKLER BO'YICHA AMALGA OSHIRILGAN TADQIQOTLAR 284-292

Qurbanova Muharram Jurabekovna
XURSHID DAVRON SHE'RIYATINING TIL XUSUSIYATLARI 293-297

Сафарова Замира Рустамовна
ИНГЛИЗЧА ФРАЗЕОЛОГИЗМЛАР ТАРКИБИДАГИ ИНСОН НОМЛАРИНИНГ ЭТИМОЛОГИК
ТАСНИФИ 298-304

<i>Gubaydullin Artur Faridovich</i>	THE NUANCES OF HUMOR TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S 'GOOD OMENS'	305-313
<i>Tuxtayeva Dildora Zokirovna, Baxtiyorova Malikabonu Shavkat qizi</i>	ETEL LILIAN VOYNICHNING "SO'NA" ASARIDA BOSH QAHRAMONLAR DINAMIKASI ...	314-318
<i>Seytnazarova Injayim Erjanovna</i>	TILEWBERGAN JUMAMURATOV ASARLARIDA UNDALMALARNING USLUBIY QO'LLANILISHI	319-325

<i>Асадова Дилбархон</i>	ЎРХОН ПАМУҚНИНГ "ҚОРА КИТОБ" РОМАНИДА "ЎЗЛИКНИ ИЗЛАШ" МОТИВИ	326-342

<i>Khusanov Eldor Davlat o'g'li</i>	BUYUK BRITANIYA VA AMERIKA INGLIZ SHEVALALARINING O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	343-348

12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР

<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i>	ЖАМИЯТДА ХУҚУҚИЙ ОНГ ВА ХУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ – ХУҚУҚИЙ ДЕМОКРАТИК ДАВЛАТ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ	349-355

<i>Шымбергенова Улзада</i>	ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИДА ВОЯГА ЕТМАНЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАНФААТЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШДА ПЕДАГОГ (ПСИХОЛОГ)НИНГ РОЛИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	356-362

<i>Полвонов Нажмиддин Аслиддинович</i>	ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА МОЛ-МУЛКНИ МУСОДАРА ҚИЛИШ МАҚСАДИ ВА УНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ ТАҲЛИЛИ	363-372

<i>Мирзаев Щухрат Шавкатович</i>	КАТЕГОРИЯ «ДЕЙСТВИЕ ПРАВА»: ПОНЯТИЕ, СУЩНОСТЬ И ПРЕДЕЛЫ	373-382

<i>Муҳаммадиев Сарвар Асқар ўғли</i>	"ЖИНОЯТ НАТИЖАСИДА ЕТКАЗИЛГАН ЗАРАРНИ УНДИРИШДА РАҶАМЛАШТИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАЛАРИ"	383-392

<i>Махмудов Суннат Азим ўғли</i>	ЖИНОЯТ ИШИНИ ТУГАТИШ АСОСИ СИФАТИДА ЯРАШУВ ВА ХУСУСИЙ АЙБЛОВНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ	393-399

13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

<i>Farrux Axmedov</i>	XALQARO TAJRIBALAR ASOSIDA KURASHNI RIVOJLANTIRISH	400-409

<i>Музабарова Соодат Хайдаровна</i>	ЎРТА АСРЛАР ШАРҚ АЛЛОМАЛАРИ МАҶНАВИЙ МЕРОСИДА МУСИҚА ВА УНИНГ ЭСТЕТИК АҲАМИЯТИ	410-415

Xaydarova Iroda Nizomiddinovna

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARI TALAFFUZINI TAKOMILLASHTIRISH NUQTAYI
NAZARIDAN 2020-2021 O'QUV YILI FAN DASTURLARI VA MATERIALLARI TAHLILI ... 416-421

Шукрова Нафиса Алишеровна

ЗАМОНАВИЙ ВОЛЕЙБОЛГА ХОС ҲИМОЯ ҲАРАКАТЛАРИНИ МОДЕЛЛАШТИРИЛГАН
ТАРТИБДА ШАКЛЛАНТИРИШ 422-427

Nigmanov Bori Botirovich

FUTBOLCHILARNI TAKTIK TAYYORLASHDA HARAKATLI O'YINLARNING
AHAMIYATI 428-433

Муродова Дурдона Раимжон қизи

БҮЛАЖАК МУСИҚА ТАЪЛИМИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ БАДИЙ-ЭСТЕТИК
КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИННОВАЦИОН ПЕДАГОГИК
ТЕХНОЛОГИЯСИ 434-438

Axmedov Alisher Nosir o'g'li

ANSAMBL BILAN ISHLASH METODLARI VA TAMOYILLARI 439-447

Saparboyeva Dilshoda Sobir qizi

BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA INSON QADRINI ULUG'LASH MADANIYATINI
RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI 448-452

Mansurbekova Feruza Gayratovna

BOLALAR XORLARI BILAN ISHLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 453-456

Xodjayev Bolta Qurbonovich, Xojiyeva Matluba Shukurovna

O'QITUVCHI MEHNATNI ILMIY ASOSDA TASHKIL ETISH YO'LLARI 457-465

Atamuratova Munira

O'ZBEK GURUHLARIDA INGLIZ TILINI XORIJY TIL SIFATIDA O'QITISHDA MADANIY
ASPEKTDAN FOYDALANISHGA OID ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA INTERFAOL
METODLAR TAVSIFI 466-471

Нурилло Эминов

ХОРАЗМ ДОСТОНЛАРИНИНГ МОҲИР ИЖРОЧИСИ ОТАХОН МАТЁҚУБОВНИНГ ИЖОДИГА
БИР НАЗАР 472-476

10.00.00 – Филология фанлари

Ilmiy rahbar: **Madjidova Ra'no Urishevna**
Filologiya fanlari doktori, professor
Khusanov Eldor Davlat o'g'li
Mustaqil izlanuvchi

BUYUK BRITANIYA VA AMERIKA INGLIZ SHEVALARINING O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI

Annotatsiya. Zamonaviy tilshunoslikda tillarni bir-biriga qiyoslab o'rganish bugungi kunning dolzarb muammolaridan hisoblanadi. Shevalarni o'rganish esa tilshunoslikda yangi tarmoqlar va yo'nalishlarni o'rganishni talab qiladi. Sheva keng qamrovli tushuncha bo'lmasa ham, uni o'rganish tadbiq qishi bugungi kun tilshunosligida eng muhim masalalardan biridir. Ushbu maqolada Buyuk Britaniya ingliz tili shevalari va Amerika ingliz tili shevalari o'rtasidagi o'xhash va farqli jihatlar haqida so'z boradi. Har ikki tildagi shevalarning o'xhash va farqli tomonlari ber nechta misollar bilan tushuntirilib beriladi.

Kalit so'zlar: sheva, dialekt, dialektizm, ingliz tili, o'zbek tili, hududiy konsept, milliy konsept, til-madaniyat tashuvchisi, til-madaniyatning yaratilish vositali, til-madaniyat ko'zgusi, til-madaniyat boyligi, lingvokulturologiya, til-madaniyat quroli.

Научный руководитель: **Маджидова Рано Уришевна**
доктор филологических наук, профессор
Хусанов Элдор Давлат угли
Независимый исследователь

СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ БРИТАНСКОГО И АМЕРИКАНСКОГО АНГЛИЙСКИХ ДИАЛЕКТОВ

Аннотация. В современном языкоznании сравнительное изучение языков является одной из актуальных проблем современности. Изучение диалектов требует изучения новых отраслей и направлений в языкоznании. Хотя язык не является всеобъемлющим понятием, его изучение и применение является одним из важнейших вопросов современного языкоznания. В этой статье обсуждаются сходства и различия между диалектами британского английского и диалектами американского английского. Сходства и различия между диалектами обоих языков поясняются несколькими примерами.

Ключевые слова: диалект, диалектизм, английский язык, узбекский язык, региональная концепция, национальная концепция, носитель языка и культуры, средства созидания языка и культуры, зеркало языка и культуры, богатство языка и культуры, языковая культура, языковая культура.

Scientific supervisor: **Madjidova Rano Urishevna**
Doctor of philological sciences, professor
Khusanov Eldor Davlat ugli
Independent researcher

SIMILARITIES AND DIFFERENCES OF BRITISH AND AMERICAN ENGLISH DIALECTS

Abstract. In modern linguistics, the comparative study of languages is one of the urgent problems of today. Learning dialects requires learning new branches and directions in linguistics. Although language is not a comprehensive concept, its study and application is one of the most important issues in today's linguistics. This article discusses the similarities and differences between British English dialects and American English dialects. The similarities and differences between dialects of both languages are explained with several examples.

Key words: dialect, dialectism, English language, Uzbek language, regional concept, national concept, carrier of language and culture, means of creation of language and culture, mirror of language and culture, wealth of language and culture, linguistic culture, language cultural weapon

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3SI4Y2023N43>

Kirish. Tarixiy va iqtisodiy sabablarga ko'ra ingliz tili keng hududlarga tarqaldi. Bu Angliya, AQSh, Avstraliya, Yangi Zelandiya va Kanadaning ba'zi viloyatlarining milliy tili. Uels, Shotlandiya, Gibraltar va Malta orolida rasmiy til hisoblanadi. Ingliz tili ham turli vaqtarda Osiyo, Afrika, Markaziy va Janubiy Amerikada Britaniya hukmronligi yoki AQSh hukmronligi ostida bo'lgan xalqlar uchun rasmiy til sifatida joriy qilingan. Bu mamlakatlarning aholisi ham o'z ona tillarida gapirishgan yoki ikkala tilni ham bilishgan. Ikkinci Jahon Urushidan keyin Osiyo va Afrikadagi milliy ozodlik harakati natijasida ko'plab sobiq mustamlakalar mustaqillikka erishdilar, ba'zilarida ingliz tili davlat tili sifatida almashtirildi yoki shu mamlakatlarda yashovchi xalqlarning milliy tili bilan almashtirilmoqda (Hindistonda hind, Pokistonda urdu, Birmada birma va boshqalar). An'anaga ko'ra, ingliz tili u yerda muhim aloqa vositasi mavqeini saqlab qolmoqda.

Bu mamlakatlarda ingliz tilining o'rni, boshqa sabablardan tashqari, tilning ona tili vazifasi va uning mustamlakachilar va mahalliy aholi o'rtasidagi aloqa vositasi vazifasini farqlamaslik orqali yuqori baholanadi.

Zamonaviy tilshunoslik milliy tilning mahalliy variantlari va mahalliy shevalarni ajratib turadi. Tilning variantlari - bu standart adabiy tilning mintaqaviy turlari bo'lib, ular tovush tizimi, so'z boyligi va grammatikasining ozgina o'ziga xos xususiyatlari va o'ziga xos adabiy me'yorlari bilan ajralib turadi.

Dialektlar - bu kichik joylarda og'zaki muloqot vositasi sifatida ishlatiladigan tilning turlari. Ular talaffuz, grammatika va lug'atning ba'zi o'ziga xos xususiyatlari bilan boshqa turlardan (ozmi -ko'pmi) ajralib turadi. [1]

Yuqorida sanab o'tilgan turlarni sinchkovlik bilan o'rganib chiqsak, ular xarakter jihatidan farq qiladi. Kichik joylarda aytilgan turlar mahalliy lahjalar ekanligini aniqlash qiyin emas. Boshqa turlarning maqomini aniqlash qiyinroq.

Adabiyotlar sharhi. Ingliz tilining ikkita asosiy varianti - ingliz va amerika (Br.E va A.E.) ning tabiatini muhokama qilinganiga yarim asrdan oshdi. Ba'zi amerikalik tilshunoslari, X.L. Menkken, birinchi navbatda, Britaniyadan Amerikaga va Amerikadan Britaniya orollariga qadar (1914-yilgacha) doimiy ravishda lingvistik ta'sir ko'rsatadigan ikkita alohida til haqida gapirishadi. Ular hatto Amerikaning ingliz tiliga ta'siri shunchalik kuchli ekanligini bildirishadiki, Buyuk Britaniyada Amerika standarti o'rnatiladigan vaqt keladi. Boshqa tilshunoslari Amerika tilini ingliz lahjasi deb bilishadi. [2]

Avstraliya ingliz tili (Au.E) va Kanada ingliz tili (Kn.E) pozitsiyasi yanada shubhali. Buyuk Britaniya, AQSh, Avstraliya va Kanadada aytilgan ingliz tili o'rtasidagi farq fonetikada darhol seziladi. Biroq, bu farqlar ba'zi fonemalarning artikulyativ-akustik xususiyatlari, boshqalarning ishlatilishidagi ayrim farqlar va nutq ritmi va intonatsiyasidagi farqlar bilan

chegaralanadi. Amerika talaffuziga xos bo'lgan va ingliz adabiy me'yorlariga yot bo'lgan bir nechta fonemalarni odatda ingliz shevalarida kuzatish mumkin.

Quyida ko'rib chiqiladigan so'z boyliklarining xilma -xilligi unchalik ko'p emas. Ularning aksariyati so'zlarning semantik tuzilishi va ishlatalishidagi farqlardir.

BE va AE bir xil grammatika tizimiga, fonetik tizimga va lug'atga ega bo'lgani uchun ularni boshqa tillar deb hisoblash mumkin emas. Shuningdek, ularni mahalliy lahjalarga havola qilish mumkin emas, chunki ular jamiyatdagi og'zaki muloqotning barcha sohalariga xizmat qiladilar, ularning hududiy joylarida ular o'ziga xos dialektal farqlarga ega. Bundan tashqari, ular mahalliy lahjalarga qaraganda ancha farq qiladi (masalan, Yorkshirdagi qirq chaqirim narida joylashgan inglizlarning ikkita shahri Dessberi va Xouden shevalaridan ancha past). [3] Yana bir mulohaza shundaki, A.E.ning o'ziga xos adabiy normasi bor va A.E uni rivojlanmoqda. Shunday qilib, biz ingliz milliy tilining turli xil qabul qilingan adabiy standartlarga ega bo'lgan uchta varianti haqida gapirishimiz kerak, biri Britaniya orollarida, ikkinchisi AQShda, uchinchisi Avstraliyada. Kanadaga kelsak, uning o'ziga xos xususiyatlari lingistik e'tiborni 20 yil oldin jalb qila boshlagan. Mavjud kuzatuvning parchalanib ketganligi uning holatini aniqlashga imkon bermaydi.

Muhokama va natija. Ingliz tilining hududiy variantlari o'rtasidagi leksik farqlar haqida gapirganda, shuni ta'kidlash kerakki, ingliz tilida so'zlashuvchi dunyoning turli qismlarida ularning zamонавиу valyutasi nuqtai nazaridan barcha leksik birliklarni umumiyligiliga bo'lish mumkin. Variantlardan birida hozirgi foydalanish uchun xos bo'lgan va boshqalarida topilmagan (masalan, britisizmlar, amerikanizmlar, kanadanizmlar, avtralizmlar va boshqalar) mavjud.

British English va American English ingliz tilining ikkita asosiy variantidir. Ulardan tashqari: Kanada, Avstraliya, Hindiston, Yangi Zelandiya va boshqa variantlar mavjud. Ular talaffuz, grammatika va so'z boyligining o'ziga xos xususiyatlariga ega, lekin ular bu mamlakatlarda yashovchi odamlar o'rtasidagi muloqotda oson ishlataladi. Amerikalik inglizlarga kelsak, ba'zi olimlar H.N. Menken, masalan, alohida Amerika tili borligini isbotlashga urindi. 1919-yilda H.N. Menken "Amerika tili" kitobini nashr etdi. Ammo ko'pchilik olimlar, shu jumladan amerikaliklar, uning nuqtai nazarini tanqid qildilar, chunki bu ikki variant o'rtasidagi farqlar tizimli emas edi.

Amerika ingliz tili o'z tarixini XVII asrning boshlarida, Amerika qit'asining Atlantika sohilida ingliz tilida so'zlashadigan birinchi ko'chmanchilar joylasha boshlagan paytdan boshlanadi. Ular Angliyadan olib kelgan til - Yelizaveta I hukmronligi davrida Angliyada gapirilgan til edi.

Dastlabki davrda inglizlarning vazifasi Amerika qit'asida uchraydigan joylar, hayvonlar, o'simliklar, urf -odatlarning nomlarini topish edi. Ular mahalliy aholi-hindular gapiradigan tillardan ba'zi nomlarni oldilar, masalan: "chipmuck" -amerikalik sinkapi, "igloo" -gumbaz shaklidagi kulba, "skunk" -qora va oq chiziqli hayvon, "squaw"-hind ayoli, "wigwam"-terilar va qobiqdan qilingan amerika hind chodirlari va boshqalar. [4]

Inglizlardan tashqari, Amerikaga boshqa mamlakatlardan ko'chmanchilar kelishdi va ingliz tilida so'zlashuvchilar ular bilan aralashib, o'z tillaridan ba'zi so'zlarni olishdi, masalan. fransuz tilidan "bureau"-yozuv stoli, "cache"-xazina uchun joy, "depot"-do'kon-uy, "pumpkin"-katta yejish mumkin bo'lgan sabzavot.

Ispan tilidan: “adobe” -quyoshda quritilmagan g‘isht, “bananza” farovonlik, “cockroach”-qo‘ng‘izga o‘xhash hasharot, “lasso”-mol ushslash uchun arqon kabi so‘zlar qarzga olingan. Hozirgi Nyu-York Gollandiyaning Nyu-Amsterdam koloniyasidan kelib chiqqan va Gollandiya ingliz tiliga ham ta’sir ko‘rsatgan. “Boss”, “dope”, “sleigh” kabi so‘zlar qarzga olingan.[5]

Amerika ingliz tarixining ikkinchi davri XIX asrda boshlanadi. Muhojirlar Yevropadan Amerikaga kelishni davom ettirdilar. Xuddi shu mamlakatdan immigrantlarning katta guruhlari Amerikaga kelganlarida, ularning ba’zi so‘zlari ingliz tiliga qarzga olingan. Italiyaliklar o‘zlari bilan oziq-ovqatga doir so‘zlarni olib kelishdi, u keng tarqaldi va ingliz tiliga “pizza”, “spaghetti” kabi so‘zlar kirdi. Nemis tilida so‘zlashuvchilar ko‘pligidan ingliz tiliga quyidagi so‘zlar kiritilgan: *delicatessen*”, “*lager*”, “*hamburger*”, “*noodle*”, “*schnitzel*” va boshqalar.

Amerika ingliz tarixining ikkinchi davrida yangi siyosiy tizim, Amerikaning ingliz mustamlakachiligidan ozodligi, mustaqilligi tufayli tilda shakllangan juda ko‘p so‘zlar va so‘z turkumlari paydo bo‘ldi. Bu voqealar tufayli quyidagi leksik birliklar paydo bo‘ldi: Amerika Qo‘shma Shtatlari assambleyasi, kokus, kongress, senat, kongressmen, prezident, senator, uchastka, vitse-prezident va boshqalar. Bu siyosiy atamalardan tashqari, XIX asrda amerikalik ingliz tilida boshqa so‘zlar paydo bo‘lgan: dushmanlik, ma’naviyatni yo‘qotish, ta’sirchanlik, do‘kon, telegram, telefon va boshqalar.

Old va orqa qo‘shimchalarni ishlatishda British va Amerikan ingliz tili o‘rtasida ba’zi farqlar bor, masalan, sanalar, haftaning kunlari oldindan belgilashda Britaniya ingliz tilida “on” predlogini talab qiladi – “I start my holiday on Friday”, Amerikan ingliz tilida hech qanday predlog yo‘q – “I start my vacation Friday”. B.E -da biz “by day”, “by night”, “at night”, dan foydalanamiz, A.Eda “days” va “nights” so‘zlari mos keladigan shakllar hisoblanadi. B.Eda biz “at home” deymiz, A.Eda – “home” so‘zining o‘zi ishlatiladi. B.Eda biz “a quarter to five”, A.Eda “a quarter of five” deymiz. B.Eda biz “in the street”, A.Eda – “on the street” deymiz. B.E da biz “to chat to somebody”, A.E da “to chat with somebody” deymiz. B.E da biz “different to something”, A.E da – “different to something” deymiz.

Bundan tashqari, bir xil tushunchalarni bildirganda farq qiladigan lug‘at birliklari ham bor, masalan. B.E – “trousers”, A.E – “pants”.

Ingliz tili filologlari va leksikograflarining hududiy farqlari haqida gapirganda, odatda ingliz tilining turli xil variantlarida bir xil obyektlar uchun turli so‘zlar ishlatilganligi qayd qilinadi. Shunday qilib, ingliz va amerika variantlari o‘rtasidagi leksik farqlarni tavsiflashda ular so‘z birikmalarining uzun ro‘yxatini taqdim etadilar. [6]

B.E.	A.E.
Flat	apartment
underground	subway
lorry	truck
pavement	sidewalk
post	mail
tin-opener	can-opener
government	administration
leader	editorial
teaching	staff faculty
lift	elevator

Bunday ro'yxatlardan xulosa qilish mumkinki, chap ustundagi so'zlar o'ng ustunda berilgan va Atlantikaning narigi tomonida ishlatilgan so'zlarning ekvivalentidir. Ammo, masala bu qadar oddiy emas. Ba'zan bu juftliklar bir-biridan farq qiladigan holatlar ham uchraydi.

Kamdan kam hollarda tin-opener-can-opener yoki fishmonger-fish-dealer kabi juftliklar a'zolari semantik jihatdan ekvivalentdir.

Government — administration, leader — editorial kabi juftliklarda tahririyat a'zolaridan faqat bittasining leksik semantik varianti mahalliy belgilar bilan belgilanadi. Shunday qilib, birinchi juftlikda ma'muriyatning leksik semantik varianti—"hukumatning ijro etuvchi amaldorlari"-amerikalik, ikkinchi juftlikda "gazetadagi yetakchi maqola" ma'nosidagi ishlatiladi.

Ba'zi hollarda, atamada Atlantika okeanining ikkala tomonida ikkita sinonim belgisi bo'lishi mumkin, lekin ulardan biri Buyuk Britaniyada, ikkinchisi AQShda ko'proq uchraydi. Misol tariqasida, quyidagi juftliklarda post — mail, timetable — schedule, notice — bulletin. Birinchi so'z Buyuk Britaniyada, ikkinchisi - Amerikada tez-tez uchraydi. Shunday qilib, farq bu yerda faqat so'z chastotasidadir.

Ko'pgina mahalliy leksik birliklar qisman britsizmlar, amerikanizmlar va boshqalarga tegishli, ya'ni ular bir yoki boshqa ma'noda u yoki bu variantga xosdir. Bunday so'zlarning semantik tuzilishida ko'pincha umumiy ingliz, amerikanizm va britsizmga tegishli bo'lgan ma'nolarni topish mumkin, masalan, "pavement" so'zida "tosh, asfalt, beton va boshqalar bilan qoplangan ko'cha yoki yo'l" ma'nosi. "Yo'l chetidagi piyodalar uchun asfaltlangan yo'l" - bu britsizm (mos keladigan Amerika ifodasi -sidewalk hisoblanadi. Ko'pincha umumiy ingliz tiliga tegishli ma'nolar umumiy va neytral, markaziy, to'g'ridan -to'g'ri, amerikaliklar esa og'zaki, chegaraviy va majoziydir. shoulder - umumiy inglizcha - "qo'lni tana bilan bog'laydigan bo'g'in", amerikancha - "yo'lning yoki magistralning chekkasi" ma'nosida foydalaniлади.

Bundan tashqari, ba'zi to'liq britsizmlar, amerikanizmlar va boshqalar mavjud. Ya'ni Amerikanism va Britanism xos bo'lgan leksik birliklar barcha ma'nolarida uchraydi. Masalan fortnight, pillar-box -britanizm, campus, mailboy -to'la amerikanizm, outback, and backblocks -to'liq avstraliyancha so'zlar.

Ularni boshqa joylarda o'xshashlari bo'limgan ba'zi reallarni bildiruvchi leksik birliklarga bo'lmasligi mumkin (masalan, amerikan junior high school va boshqa ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda kuzatiladigan hodisalarini bildiruvchi, lekin u yerda boshqacha ifodalangan (masalan, campus- Britaniya lug'atlarida aniqlangan) "maktab yoki kollejning maydoni" sifatida qo'llaniladi.

Boshqa ingliz tilida so'zlashadigan mamlakatlarda o'xshashi bo'limgan "realiya" ni bildiradigan leksik birliklar soni har bir variantda juda ko'p. Biz, masalan, flora va fauna kabi hayot sohalariga tegishli leksik birliklarni (masalan, Ause kangaroo, kaola, dingo, gum-tree), ta'lim maktablarining nomlarini (masalan, AEda junior high school va senior high school yoki composite high school CanEda) odatda o'ziga xos milliy sharoit, urf-odatlar va urf-odatlar bilan bog'liq bo'lgan kundalik hayotdagi narsalarning nomlari (masalan, Ause boomerang, AE drug-store, CanE flat-house). Lekin u yoki bu variantning farqlovchi xususiyatlari sifatida bu turdag'i leksik birliklarni hisobga olish mumkin emas. Leksik birliklar bu tushunchalarni ingliz tilida ifodalashning yagona vositasi bo'lgani uchun, ularning ba'zilari butun ingliz tilida so'zlashuvchi jamiyatning umumiy mulkiga aylangan (masalan drug-store, lightning rod, super-market, baby-sitter). AE yoki Kanadada paydo bo'lgan xokkey shartlari (body-check, red-line, puck-carrier,

etc.), boshqalari hatto xalqaro darajaga ko'tarildi (motel, lynch, abolitionist, radio, cybernetics, telephone, anesthesia, yoki avstraliyancha dingo, kangaroo and cockatoo). [7]

Mahalliy tilda sanab o'tilgan ko'p sonli slanglar, professionalizm va dialektizmlarni ham farqlovchi xususiyat deb hisoblash mumkin emas, chunki ular adabiy tilga tegishli emas.

Boshqa turdagи mintaqaviy tafovutlar, bir xil ildiz va leksik ma'no jihatidan bir xil bo'lsada, lotin qo'shimchalari bilan farq qiladigan mintaqaviy farqlar mavjud (masalan, BE -acclimate AE-acclimatize, BE-aluminium — AE-aluminum).

Hududiy leksik tafovutlar haqida gapirganda, alohida so'zlarni taqqoslashning o'zi yetarli emas, leksik-semantik so'zlar guruhlarini yoki sinonimik to'plamlarni solishtirish, bu guruhlar va to'plamlar ichidagi munosabatlarni o'rganish kerak, chunki bir tomondan boshqacha leksik-semantik guruh a'zolarining soni uning a'zolarining boshqa semantik tuzilishi bilan bog'liq, boshqa tomondan, hatto so'zning semantik tuzilishidagi ahamiyatsiz o'zgarishlar ham leksik-semantik guruh tarkibida sezilarli o'zgarishlarga olib keladi.

Xulosa va takliflar. Masalan, ingliz va avstraliyan variantlarda ichki hududlarni bildiruvchi turli xil so'zlar to'plami mavjud. Masalan, inland faqat ichki joylar uchun umumiyydir, (BE da interior, remote va hokazo. Auseda bush, outback, backblocks, back of beyond, back of Bourke va boshqa ko'p variantlarini uchratamiz. Turli xil variantlarda so'z yasashga kelsak, ishlatiladigan so'z yasovchi vositalar bir xil va ularning aksariyati bir xil mahsuldar. Farq faqat u yoki bu variantda ularning ayrimlarining mahsuldarligi o'zgorganlidigadir. Britaniya varianti bilan taqqoslaganda, masalan, amerikalik variantda kitchenette, draftee, super-market so'zlarida bo'lgani kabi -ette,-ee, -super affikslari yanada kengroq ishlatiladi. Avstraliya variantida -ie, -iy va -ee qo'shimchalari, shuningdek qisqartmalar BEga qaraganda samaraliroqdир. Shunday qilib, ingliz tilining turli xil variantlari o'rtasidagi leksik farqlar murakkab va xilma -xildir, lekin ular standart ingliz tili lingvistik qoidalariga doim ham bo'ysunavermaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

- Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка: учебное пособие. Наука 2010. –С.21
- Воробьев В. В. Лингвокультурология. Теория и методы. –М., 1997.
- Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб, заведений. - М. Издательский центр «Академия», 2001 –С.35-36.
- Mahmudov N. Tilning mukammal tadqiqi yo'llarini izlab...// O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012 -№ 5 –B. 10
- Маҳмудов Н. Тил. –Тошкент: Ёзувчи, 1998 –Б. 3
- Safarov Sh. Kognitiv tilshunoslik. Jizzax: Sangzor 2006 B-65.
- Телия В.Н. Русская фразеология: семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. –М.: Языки русской культуры, 1996. – С. 222.
- Safarov Sh. Kognitiv tilshunoslik. Jizzax: Sangzor 2006 B-65.
- Худойберганова Д. Лингвокультурология терминларининг қисқача изоҳли луғати. – Т.: Турон замин зиё, 2015 – Б.26.
- Xudoyberganova D. Matnning antropotsentrik tadqiqi – Toshkent: Fan,2013

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Махсус сон

Nº S/4 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**" электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масьулияти чекланган жамият

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).